

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

Redaktor: Podplukovník gšt. František Pohunek.

Pplk. gšt. J. Simandl:

Manévr vyšší jednotky v mezeře.

(Pokračování.)

Nebyl to genius, jenž ve mně vzbuzoval to, co mám v ne-
očekávané situaci říci a udělat, bylo to přemýšlení a uvažo-
vání.
Napoleon.

Dříve než přistoupíme k vlastnímu řešení daného úkolu, přečteme si znovu celý námět a „Osobní a tajnou směrnicí čis. 1“, abychom pochopili co nejlépe smysl celé úlohy a účel operace.

Proberme nejdříve stránku operativní.

Situace: Červení chtěli též od jihu obchvátit a vyvrátit obranu lesů žákovy hory. Byli však 26. dubna protiúderem modrých na řece Sázavě v prostoru Příbyslav rozprášeni a donuceni k ústupu na jih. K ústupu proto, že hrozilo obchvácení vnitřních křídel a nebylo možno odvetnými akcemi průlom na místě uzavřít. Červení ztráceli iniciativu a tím i volnost jednání, modrý ji získával.

K večeru ustupují červení z prostoru jižně od Příbyslavi. Lze tudíž předpokládat, že situace v 19.45 hod., kdy dochází od velitele 10. armády „Osobní a tajná směrnice čis. 1“, určující 1. zesílené divisi úkol, nebude ani jasná, ani známá. Vynucený ústup je sám o sobě operace velmi choulostivá a obtížná, nehledě k tomu, že spád událostí a tím i vývoj situace je překotný. Řízení operace se často po určitou dobu vymyká z rukou velitelů.

V takovém případě pozbývají zprávy jako podklad pro rozhodnutí významu, a proto nutno stavět více na předpokladech o nepříteli. Tyto předpoklady musíme však konkretisovat na určitý čas a na určité místo. Při vyvozování předpokladů o nepříteli musíme být dosti opatrní a ne příliš optimističtí. Uvědomme si, že nepřítel, má-li volnost jednání, t. j. není-li upoután, zastaven, ohrožen a p., může dělat, co chce. Je zřejmé, že modrý má jistě větší svobodu a volnost v činech v tom okamžiku, kdy donutil červeného k ústupu, kdy rozvrátil jeho bojeschopnost, než na př. při útoku. Všechny možnosti modrého nás však nezajímají. Zajímají nás jen ty, kterými může červenému úkol ohrozit anebo znemožnit. Třeba proto nejdříve vyloučit ony možnosti, které nemají přímého vztahu k splnění úkolu. Abychom si úlohu v restrikci nepřátelských možností usnadnili, dejme si otázku: Co může, lépe, co musí nepřítel učinit, aby nám znemožnil splnění našeho úkolu? Je-li těchto možností více, je třeba je navzájem ohodnotit, a to vždy se zřetelem na čas a na místo (prostor).

Konkrétně: Modrý prolomil frontu červených, červení donuceni k ústupu. Modrý má volnost v jednání, může tudíž dělat, co chce! Ustoupí? Zůstane v obraně? Sotva! Můžeme tudíž ihned vyloučit předpoklady spočívající na těchto možnostech. Zbudou nám jen předpoklady o ofen-

sivní činnosti modrého. Lze proto předpokládat, že modrý bude v útočných akcích pokračovat.

Proč a kam? Proto, aby využil dosavadního úspěchu a červeného porazil, ježto červený není dosud poražen, rozhodnutí dosud nepadlo, — aby se doražením červeného zmocnil prostoru jižně od Žákovy hory a tím ohrozil ofensivu červeného severovýchodně od Žákovy hory.

Kam? — K jihu? — K jihovýchodu? — Na obou směrech? Aby útočil na obou směrech současně, na to má málo sil. Proto lze počítat s útočnou akcí postupnou. Na kterém směru bude dříve útočit? Dříve než si odpovíme na tuto otázku, uvědomme si, že:

červený má křídlo v prostoru Ném. Brod—Přibyslav,
jeho jádro sil je od Přibyslavě na severovýchod,
modrému půjde především o napadení jádra sil červeného.

Může modrý napadnout okamžitě jádro sil červeného?

Rozražením fronty červených v prostoru Přibyslav—Sázava—Nížkov má modrý proti sobě dvě skupiny červených. Západně od směru Přibyslav—Nížkov skupinu X. S. a 3. jezd. brigády, východně k jádru sil červených IX. S. Nestačí-li útočit na obě skupiny současně, bude nucen napřed zhavit vlivu západní skupinu a tu buď úplně porazit, zničit, nebo ji aspoň odrazit od operačního směru na jihovýchod tak daleko, aby operace proti jádru červených nebyla v svém celém průběhu ohrožena. Proč napřed tuto skupinu vedlejší a ne hned hlavní síly? Není sporu, že v boji, ve válce je výhodné porazit hlavní skupinu, hlavní síly. Poražením jádra sil dosahuje již obyčejně rozhodnutí a vedlejší síly pozbývají významu, neboť jsou většinou závislé na hlavních silách. Zásada na první pohled správná. Není tomu však tak vždy.¹⁾ I při této zásadě nutno vzít v úvahu čas a prostor, t. j. uplatnit ji na konkrétní případ. To je důležité. Není-li zásada ve vojenském řemesle aplikována na určitý případ, je často bezvýznamná a nemůže zazářit v celém svém rozsahu a v plné síle.

Není možné, aby modrý při nedostatku sil zasáhl ihned proti jádru červených, které je zjištěno východně od čáry Přibyslav—Vel. Meziříčí, když mu stojí v boku v prostoru Jihlava dostatečně silný červený, jenž může v každý okamžik — nejso upoután — vyrazit k severu nebo k severovýchodu. Modrý se proto musí, dříve než počne operovat do boku hlavních sil, zajistit proti skupině na směru Jihlava. Zajištění nutno uskutečnit podle formule $Z = f$ (č. p. s.), t. j. zajištění je funkce času x prostoru x sil. Tyto činitele můžeme navzájem kombinovat. Na příklad: prostor možno nahradit silami, síly časem a prostorem a p.

Jak je tomu v našem případě s časem, prostorem a silami (prostředky)?

Nenechá-li se červený rozbit a uchová-li si tolik volnosti, aby mohl ústup řídit, získá jistě tolik svobody, aby mohl přejít v protiúder. Můžeme proto předpokládat, že časové možnosti u obou soupeřů budou přibližně stejné. Modrý má 26. dubna jádro svých sil v prostoru Přibyslav—Polná—Bohdálov—Sázava. Jinde — kromě motomechanizovaných jedno-

¹⁾ Vzpomeňme si na situaci hlavních sil armády generála Benedeka r. 1866 a na jejich poměr k sloučeným armádám „Labské“ a 1. armády před Jizerou a k 2. armádě v Pruském Slezsku; vzpomeňme si na požadavky jeho štábu, porazit napřed vzdálenější hlavní pruské síly (Labskou a 1. armádu), a na přezírání 2. armády, sil bližších a neupoutaných.

tek u Chlumce n./C. — větší síly (t. j. takové síly, které by mohly situaci podstatně změnit) zjištěny nebyly. Lze proto s větší pravděpodobností počítat s tím, že bude v akcích pokračovat z onoho prostoru, kde má momentálně jádro svých sil. V tomto případě může v svých akcích pokračovat ihned. Neudělá-li tak, ztrácí čas, čímž by získal červený. To modrý sotva připustí, bude proto útočit i 27. dubna.

Kterým směrem povede hlavní nápor?

Vzhledem k operační hloubce, kam až musí modrý proniknout, aby účinně napadl hlavní síly červených, a vzhledem k operačnímu směru, na němž musí tento úder provést, je na první pohled patrné, že prostor zajištění musí být značný. Čím dále bude nucen jít na východ za hlavními silami červených, tím více terénu bude potřebovat k zajištění, zvláště když si uchová červený na zajišťovacím směru modrého nějaké síly. Při prvním pohledu na mapu vidíme, že pro první posun k východu by bylo výhodné, aby modrý ovládal jižní břeh řeky Jihlavy, a to aspoň v prostoru Jihlava—Kamenice. Nepodařilo-li by se modrému skupinu X. S. včas zničit, kam až bude nucen ji zatlačit? Podle theorie vyžaduje hloubka proniknutí do nepřátelské sestavy dvojnásobné šířky fronty při vyražení. Aby modrý ohrozil existenci červených na jižních okrajích lesů Žákovy hory, bylo by nutno, aby měl prostor N. Město—Bystrice—Křížanov. Pak by bylo ovšem záhodno, aby se jistil na řece Jihlavě. Jakmile se však zmocní prostoru Žákovy hory, celý problém zajištění se značně zjednoduší, neboť modrý bude moci své zásobovací osy přeložit více k východu do Žďárských vrchů, čímž bude možno zúžit i zajištění více k východu. Můžeme proto očekávat nápor modrého 27. dubna do prostoru Jihlava—Kamenice.

Jakými prostředky?

Modrý sice frontu prolomil, ale červeného neporazil. Červené sbory (IX. a X. S.) utrpěly na vnitřních křídlech značné ztráty, přes to však mohou ještě manévrovat, t. j. bojovat. Směr na Jihlavu kryje X. S. Počet poměrně značný, jež lze ještě zvětšit odolností. Je proto na veliteli skupiny, aby využil každé příležitosti k zvětšení odolnosti, proto musí svoje síly co nejrychleji zreorganisovat a záměrně je vést. Je to on, který bude svou odolností diktovat modrému, kolik sil nasadí na směr Jihlava.

Závěrem k této stati můžeme říci: modrý bude 27. dubna útočit k jihu, aby zničil co nejrychleji skupinu X. S. Nezničí-li ji, bude se aspoň snažit zatlačit ji za řeku Jihlavu, a to především v prostoru Jihlava—Kamenice.

Možno počítat s tím, že modrý nasadí jádro svých sil všeobecně přes Polnou a že tento útok bude jistit akcí menších sil přes Bohdálův na jihovýchod. Na tomto směru nutno především počítat se střetnutím s rychlými jednotkami. Bude-li sem nasazena motomechanisovaná jednotka nebo bude-li jí použito dříve k zničení X. S., nelze zatím s určitostí říci. Tato otázka bude jedním z podkladů pro vyhledávání zpráv.

Z uvedených úvah se nám počíná zhruba rýsovat představa o nastávající činnosti modrého.

Analogicky je třeba vytvořit si představu o vlastní činnosti. Abychom získali představu co nejjasnější a nejreálnější, musíme si uvědomit a upřesnit úkol, jež máme splnit, rámec a účel operace, proč máme úkol plnit. Dejme si tedy otázku:

Oč jde?

Osobní a tajná směrnice říká, že veliteli 10. armády, jemuž 1. zesílená divise přímo podléhá, jde o to, modrého, který vnikl do prostoru Polná—Nížkov, co nejdříve porazit a získat možnost k novému obchvatu lesů kolem Žďáru. K této nové ofenzivě je třeba znovu si získat volnost jednání a znovu soustředit potřebné prostředky ve výhodném prostoru, na výhodném operačním směru a ve vhodný čas. Proto se chce velitel 10. armády na západ od N. Města odpoutat a chce ustoupit na čáru Jihlava—Kamenice—Křížanov—Bystřice. Proč? Proto, aby se tímto ústupem přeskupil, t. j. získal a soustředil nové volné síly a prostředky k protiúderu, získal opět iniciativu a volnost v svém jednání. Vidíme, že se velitel nezříká daného mu úkolu a že jej neopouští, nýbrž hledá po prvním nezdaru ihned novou příležitost, aby úkol splnil, třeba za zhoršených poměrů. Uvědomme si, že nesnadnost svěřeného úkolu neopravňuje nikoho k tomu, aby jej neplnil nebo si jej přizpůsobil anebo změnil. Velitel dává úkoly sborům, aby se mohly přeskupit a získat větší volnosti i za cenu mezery mezi nimi.

V rámci této operace ukládá 1. zesílené divisi „ovládnout mezeru mezi vnitřními křídly IX. X. S. a zabránit rozšíření mezery“. Časově je divise vymezen úkol slovy „vyrazit co nejdříve“. Tomu je třeba rozumět od 19.45 hod. 26. dubna, kdy velitel 1. divise dostal směrnici od velitele 10. armády. Prostorově je vymezen tím, že velitel 1. divise ví, že X. S. je uloženo udržet výhodným křídlem prostor Kamenice, IX. S. západním křídlem prostor Křížanov. Prostor, jež má ovládnout, je zhruba 20 km široký a od čela 1. divise 26. večer 25—40 km vzdálený. Zůstal-li modrý toho dne večer v prostoru Polná—Bohdálov, má do této mezery 12—18 km, zhruba tedy blíže než 1. divise, a to blíže do prostoru západního než výhodního. Tento fakt je pro 1. divisi výhodou.

Oč tedy půjde veliteli 1. divise?

Stanovit podmínky k ovládnutí mezery a k zabránění, aby nebyla rozšířena. Neplépe by se tento úkol splnil spojením vnitřních křídel obou sborů na čáře Kamenice—Vel. Meziříčí—Křížanov. To však nemůže velitel 1. divise ihned provést, jednak pro značnou šířku mezery, jednak proto, že není jisto, zda jí dosáhne včas před modrými. Neví tedy, zda nebude nucen o tuto čáru bojovat. Tak, jak situace vypadá, je víc než pravděpodobné, že bude musit s ní bojovat. Toto poznání jej zavazuje k určitým přípravám.

Především k výběru bojiště, pak k opatřením, aby na vybraném bojišti bojoval v čas potřeby za nejlepších podmínek, t. j. mít po celou operaci tolik volnosti v jednání, aby mohl provést operaci s úspěchem až do žádoucího konce a měl co největší jistotu úspěchu. K tomuto požadavku je třeba mít na směru náporu včas dostatek sil a mít operaci dostatečně zajištěnu.

(Příště dále.)